

Esneklik, güvencenin en aza indirilmesidir...

Esneklik ve Güvence

2002-2004 grup toplu görüşmeleri sürerken, çalışma hayatı açısından iki önemli yasal düzenleme, ülke gündemini işgal ediyordu. Bunlardan biri, iş güvencesi diye adlandırılan düzenlemelerdi. İş güvencesi ile ilgili yasal düzenleme TBMM tarafından kabul edildi ancak yürürlüğü 2003 Mart ayı olarak belirlendi. Yasanın yürürlüğünün 8 ay ileriye atılmasının en önemli gerekçesi ise, Bilim Komisyonu tarafından hazırlanan yeni İş Yasası tasarınsının da son halini almasıydı.

İddia edilen şu idi: İş güvencesi düzenlemeleri ile işçiler önemli bir hak kazanmışlar ancak bu düzeyi işverenler aleyhine bozmuş ve bu nedenle tümiyle esneklik hükümlerine yer veren yeni iş yasasıyla denge yeniden kurulmalıydı. Bir diğer deyişle, esneklik güvencenin karştı olarak ortaya çıkarılıyordu.

İş güvencesi ile ilgili düzenlemelerin 12 yıl geciktirilmesi ve sermaye egemenliği altında işçilerin tam anlamıyla iş güvencelerinin olamayacağı bir yana, getirilen düzenlemeler, işçilerin ve işyerlerinin büyük bölümünü güvence dışı bırakmakta, işe iade kurumu ise, parayla tazmin edilen bir yapıya dönüştürülmüştü. Dolayısıyla, iş güvencesinin alternatifi ya da dengeleyicisi olarak dayatılan esneklik düzenlemeleri, iş güvencesinin güdüklüğü nedeniyle, sermayenin ekonomik ve toplumsal hakimiyetinin yasal olarak da pekiştirilmesi sonucunu doğurdu.

İş Yasası tartışmaları sürerken, başta MESS olmak üzere pek çok işveren kuruluşu ve tek tek işverenler, esneklik hükümlerini toplu iş sözleşmelerine sokmak için bastırmaya başladılar. Sermaye, örgütlü işçilerin haklarını yeni yasanın düzeyine geriletmek hedefini toplu sözleşmeler aracılığıyla gerçekleştirmeye çalıştı.

Grup toplu iş sözleşmeleri bu alanda sermayenin ve MESS'in kısmi başarısına sahne oldu. Grup toplu iş sözleşmesi imzalandığı tarihte henüz yasa değişikliği gerçekleşmemişti ancak, toplu sözleşmeye konan bir geçici madde ile yasa çıktığı tarihte her hangi bir tadil protokolüne gerek kalmaksızın yasa hükümlerinin sözleşme hükümlerinin yerini alacağı belirtilmekteydi.

Bu hüküm sayesinde, toplu iş sözleşmesine esneklik hükümleri girdi. Ancak, bu sermayeyi tam anlamıyla tatmin etmemişti. Çünkü, yasada getirilen kimi esneklik düzenlemeleri, tarafların onayına bırakılmıştı. Bunların başında ise "denkleştirme" diye adlandırılan düzenlemeler geliyordu. Kısaca, grup toplu iş sözleşmelerinde söz konusu geçici madde ile esnekliğe kapı aralanmasına rağmen, sermayenin hedefine tam olarak ulaşması söz konusu değildi.

Örneğin, çalışma süreleri ile ilgili maddede meydana gelen değişiklikler, kısmi-süreli (part-time) çalışma ve fazla

çalışmalarla ilgili maddedeki değişikliklerle fazla çalışmaların haftalık çalışma süresinin üzerindeki süreler olarak hesaplanması sözleşmeye girmiştir. Diğer yandan, denkleştirme uygulaması bu şekilde otomatik olarak yürürlüğe girememiştir çünkü yasanın 63. maddesine göre denkleştirme yapılabilmesi için tarafların onayı gerekmektedir.

MESS, denkleştirmeye kapıyı sonuna kadar aralamak için, 2004-2006 grup toplu iş sözleşmesi görüşmelerine, denkleştirme hükümünü sokmaya çalışmış ancak o çünkü şartlarda bunu başaramamıştır.

Bu dönem MESS, yine aynı ısrarını sürdürmektedir.

Denkleştirme uygulaması, kısaca işçilerin günlük ve haftalık çalışma sürelerinin üzerinde çalıştırılmalarına rağmen bu çalışmalar karşılığında fazla mesai ücreti ödenmemesidir. İşverenlerin, siparişlerin durumuna göre, işçileri diledikleri haftalarda günde 11 saati aşmamak kaydıyla çalıştırmaları ve daha sonraki haftalarda bunu haftalık ortalama 45 saate denkleştirmek için az çalıştırmaları demek olan denkleştirme, işçinin tüm çalışması ve yaşamının belirsizleşmesi sonucunu doğurmanın ötesinde, işçiyi işverene daha bağımlı hale getirmektedir.

Üstüne üstlük, fazla çalışma ücretleri toplu sözleşmedeki hükme aykırı olarak yüzde yüzden, sıfıra düşürülmekte, bir saatlik fazla çalışma bir saat çalışmayarak denkleştirilmektedir. Oysa, yasanın 41. maddesine göre işçiler fazla çalışmanın karşılığını, serbest zaman olarak kullanma hakkına sahiptirler ve bu serbest zaman fazla çalışma ücreti kadardır. (Yasada 1 saat fazla çalışmaya karşılık 1,5 saat serbest zaman ve toplu sözleşmelerde 1 saat fazla çalışmaya karşılık 2 saat serbest zaman)

Diğer taraftan, denkleştirme uygulaması ile işverenler, belirsiz süreli iş sözleşmesi ile çalıştırdıkları işçilerin, çalışma koşullarında, işçilerin hiçbir müdahale olanağının bulunmadığı, piyasa şartlarındaki değişimlere bağlı olarak değişiklik yapabilmekte ve piyasalardaki dalgalanmaları işçilerin sırtına yıkararak, belirsiz süreli iş sözleşmelerini rafa kaldırmaktadırlar. Denkleştirmeye işçiler kimi haftalar fazla çalışma ücretleri ödenmeden fazla çalıştırılmakta, diğer haftalarda da kısmi süreli (haftalık çalışma süresinin altında) çalışmakta, dolayısıyla iki farklı sözleşme türü birbirinin içine geçmektedir.

Esneklik, güvencenin en aza indirilmesi, işçinin bağımlılık ve kölelik koşullarının ağırlaştırılmasıdır. Esneklikle güvenceni bir araya getirmeye çalışanlar, ortaya çıkan bulamacın ne kadar mide bulandırıcı olduğunu görmezden geliyolar.

Onun için, güvence içeri; esneklik dışarı.

TİS hazırlık süreci, bölge toplantıları

2006-2008 grup toplu iş sözleşmesi hazırlıkları 2006 Ocak ayında başlatılmış; 5 Şubat 2006 tarihinde yapılan Genişletilmiş Başkanlar Kurulu'nun bilgisine sunulmuştur.

İlk aşamada, işyerlerine ilişkin verilerin toplanması, genel ekonomik-siyasal durumun takip ve değerlendirilmesi, metal işçileri ve imalat sanayinde son iki yıllık dönemin incelenmesi ardından, 8 Mayıs tarihinde saha çalışmasına başlanmış; tüm şubelerimizin MESS'e üye işyerlerindeki toplu sözleşme komiteleriyle, eğitim ve taslak çalışmalarını yapılmıştır. Şube toplu sözleşme komiteleriyle toplanılarak, işyerinde oluşturulan taslaklar üzerinde değerlendirilmeler

yapılmış, anketler toplanmıştır.

10 Haziran 2006 tarihinde yapılan Genel Temsilciler Kurulu toplantımızın gündem maddesi olarak grup toplu iş sözleşmesi belirlenmiştir

7 Temmuz 2006 tarihinde yapılan Merkez TİS komisyonunun ardından, toplu sözleşme teklif taslağı 18 Temmuz'da Başkanlar Kurulumuza sunulmuş ve gelen öneriler çerçevesinde son halini alarak 26 Temmuz tarihinde MESS'e sunulmuştur.

Grup toplu iş sözleşmelerinin 2. toplantısının ardından

Toplu Sözleşmelerde Son Durum

TOPLU SÖZLEŞME GÖRÜŞMESİ DEVAM EDEN İŞYERLERİ :

A- Bağımsız İşyerleri :

- 1- PİREKS BAKIR ALAŞIMLARI SAN. ve TİC. A.Ş.
- 2- AD DEMİREL ÇELİK KONSTRÜKSİYON VE MAKİNA SAN. A.Ş.
- 3- YAKACIK VALF SAN. ve TİC. A.Ş.
- 4- PANCAR MOTOR SAN. ve TİC. A.Ş.
- 5- BERKA BALATA SAN. ve TİC. A.Ş.
- 6- ASİL ÇELİK SAN. ve TİC. A.Ş.
- 7- GÜRKAN ELEKTRİK (GÜRKAN SABUNCU)
- 8- ASEMAT OTOMOTİV YAN SAN. ve TİC. A.Ş.
- 9- ÖZARER KALDIRMA MAK. SAN. ve TİC. A.Ş.
- 10- İKİZLER AYDINLATMA ARMA. SAN. ve TİC. A.Ş.

B- Mess Üyesi İşyerleri :

- 1- ABB ELEKTRİK SAN. A.Ş.
- 2- AKKARDAN SAN. VE TİC. A.Ş.
- 3- AKSAN METAL SAN. VE TİC. A.Ş.
- 4- ANADOLU ISUZU OTOMOTİV SAN. VE TİC. A.Ş.
- 5- ANADOLU MOTOR ÜRETİM VE PAZ. A.Ş.
- 6- AREVA T&D ENERJİ YATIRIMLARI VE TİCARET A.Ş.
- 7- ASKAM KAMYON İMALAT VE TİCARET A.Ş.
- 8- BEKSA ÇELİK KORD SAN. VE TİC. A.Ş.
- 9- ÇAYIROVA BORU SAN. VE TİC. A.Ş.
- 10- ÇEMAŞ DÖKÜM SANAYİİ A.Ş.
- 11- ÇİMSATAŞ ÇUKUROVA İNŞ. MAK. SAN. VE TİC. A.Ş.
- 12- ÇİMTAŞ ÇELİK İMALAT MONTAJ VE TESİSAT A.Ş.
- 13- DEMİSAŞ DÖKÜM EMAYE MAMULLERİ SAN. A.Ş.
- 14- ENTİL ENDÜSTRİ YATIRIMLARI VE TİCARET A.Ş.
- 15- GİMSAN MADENİYAT SAN. VE TİC. A.Ş.
- 16- KROMAN ÇELİK SANAYİİ A.Ş.
- 17- MAKİNA TAKIM ENDÜSTRİSİ A.Ş.
- 18- ÖZEL PROFİL SAN. VE TİC. A.Ş.
- 19- PAKSAN MAKİNA SAN. VE TİC. A.Ş.
- 20- POLMET METAL İMALAT, İTHALAT, İHRACAT SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
- 21- SARKUYSAN ELEKTROLİTİK BAKIR SAN. VE TİC. A.Ş.
- 22- ŞAHİN MOTOR YATAKLARI SAN. VE TİC. A.Ş.
- 23- TÜRK PRYSMIAN KABLO VE SİSTEMLERİ A.Ş.
- 24- YÖN TEKNİK OTO YEDEK PARÇA SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
- 25- YÜCEL BORU VE PROFİL ENDÜSTRİSİ A.Ş. (İŞLETME)

UYUŞMAZLIKTA OLAN İŞYERLERİ :

- 1- CEM BİALETTİ EV MUTFAK EŞYALARI SAN. VE TİC. A.Ş.
- 2- SERPA HASSAS DÖKÜM SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
- 3- ÖZEL PROFİL KAPI KASASI VE KEPENK SİSTEMLERİ SAN. TİC. LTD. ŞTİ. (MESS)
- 4- HIZLANLAR OTOMOTİV SAN. VE TİC. A.Ş.

GREV KARARI ALINAN İŞYERLERİ :

- 1- UDA MAKİNE VE KLİMA SAN. ve TİC. A.Ş.
- 2- TRAKYA SANAYİİ A.Ş.

GREV UYGULANAN İŞYERİ :

- 1- SCT FİLTRE OTOMOTİV SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

şubelerimize bağlı işyeri komitelerimizle 2. tur toplantılara başladık. Bu turun ilk adımını, Gebze şubemize bağlı işyeri komiteleriyle 17 Eylül 2006 tarihinde 2 ayrı oturum yaparak attık. Toplantılarımız TİS komiteleri dışında üyelerimizle de yapılıyor. Bu çerçevede, 20 Eylül tarihinde Areva işyerindeki üyelerimizin geniş katılımıyla bir toplantı gerçekleştirildi.

24 Eylül 2006 tarihinde Çimsataş ve 25 Eylül Çemaş işyerinin toplu iş sözleşme komitesi yapılan toplantılara Genel Sekreter M. Selçuk Göktaş, Genel Mali Sekreter Süleyman Türker katıldı. 28 Eylül'de İstanbul 1. Nolu Şube ve 29 Eylül'de Bursa-Eskişehir Şube işyeri TİS komiteleriyle bir araya gelindi.